

JENEI GYULA:
Az időben rend van

Amikor kezembe vettem e kötetet, a borítót rögtön megkapónak találtam. Egy kerékpár impresszionisztikusan elmosódott képe van rajta. Általánosnak mondható tárgy, amit

emlékeink tesznek egyedivé. „Csomagtartón rázódtam anyám vagy apám derekába kapaszkodva” – mintha ez a bicikli a címadó versből gurult volna elő. Alatta, talán egy régi írógéppel odakopácsolva, a szerzői név és a kötet cím. De a bicikli üres. „Eltelt a gyerekkor”, apa nincs, anya sincs már,

s az érett férfi belenéz a törekenység, a lét és az elmúlás tükrébe. Ahogy Kosztolányi Dezső is tette, s a kötet első verse (*Hajnali éberség*) őt idézi meg, spirituális kapcsolattal modern és posztmodern, rejtőzködő és kitárulkozó romantika között. E verssel együtt keretet alkot a kötetzáró darab (*Ritmuszavar*) ezen léttapasztalat megerősítéseként.

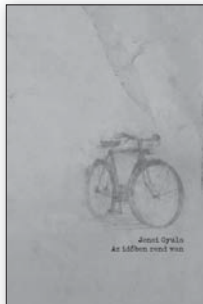
Kívülről és távolról nézve könyvű szabályosságot, sorsszerűséget belelátni egy életbe. Belülről és közelről a kép már sokkalta árnyaltabb, realisabb. Ez a szemlélet a szöveg és befogadója diskurzusának eredménye. Magunkra ismerhetünk benne. Innen tudhatjuk biztosan, akármilyen fegyelmezett

áradással halad is az életfolyam, *rend* csak az *idő* alapján tehető emlékeinkben, ahogy a könyv címe sugallja.

Rendszer már annál több felállítható, kettő uralkodik e könyvben is: a már említett idő, illetve a versek hat fejezetbe történő besorolása, azonos jelleggel bíró történetek, egy életszakasz impresszióinak rokoníthatósága alapján.

Egy impresszió tökéletes megjelenítésére példa e kötetben az *Ingek és öltönyök*, valamint a *Helyi* című alkotások. Előbbi remekül szintetizálja a külső és belső szemléletet, a kimondás és ki nem mondás erejét, míg az utóbbi vers csupán érzékelések, érzetek felsorolásával teremti meg a plaszticitás élményszerű fokát.

Nyelvi lelemény, hogy a költő néhány versben „grafikai jelek [hiányára] bízza a mondhatatlant” (Ver(s)ziók *a halálra*) vagy a csupán ki nem mondott dolgot. Egyes sorvégeken ugyanis az elválasztójel nem rendeli el útjelzőként a gondolat irányát, hanem az értelmezési lehetőségek rétegeit dúsítja. Az imént említett vers második, letisztultabb és ezáltal erősebb részében ez méginkább érvényre jut. Enyhe disszonancia érezhető a *Milyen lesz* olvasásakor is, mivel utolsó soraiban kissé megtörik a vers, bár ez az ér-



zet magyarázható a biológia törvényszerűségének „nagydologba” rántó erejével és az itt elért megdöbbentő hatásával.

A címekben szereplő nagybetűkön kívül egyel sem találkozunk a kötetben. Ez jól érzékelteti, hogy életünk folyama megszakíthatatlan. Amíg tart, mindent át kell élni, a veszteséget is, a reményt is, amiről legtöbbször mi magunk is tudjuk, hogy csak még nagyobb fájdalmat hoz. Iszonytató az ember tűnékenységére való rádöbbenés: egy anya elvesztésének kálváriája, a magunk halálának föl-föl bukkanó víziója mások elmúlásában (*Másik ajtóban, Majd amikor*).

Egyes történetek adott pillanatban jelentékteleneknek tűnhetnek, de más megvilágításban – vagy éppen árnyékban – életünk minden momentumja jelentőssé válhat. Ilyen a halál jelenléte (*Nem maradt idő*) vagy életünk néhány színhelyének súlya: kórház, öregek otthona, életünk pályaudvara és váróterme. A tragikum egyik szelíden komor boltíve két vers egymás után rendezéséből épül. A *Várom a telefont* zárósora és a *Jó lenne már* nyitósora megegyezik: „jó lenne már, ha meghalnál, anyám” – kér megváltást a versbeli én nagybeteg szülőjére. Élőholt és élő keresztútja. „Gyerekkorom egéről lepotyogtak a csillagok. már csak a test konkrét a hullaházban, anyám meggyötört teste. [...] gyerekkorodba nem ha-

gyod magadat visszarántani” (*Gyerekkorom egéről*). Üres a bicikli, de megint előgurul, s „a mozgásban fölsejlik a mozdulatlanság” (*Az itt-lét öröme*). Ahogy e kötet szövegei által érezhető: az általánosban ott az egyedi, az elmúlásban az örök-lét – még akkor is, ha ez az emberi sors állandó ismétlődésétől, újrajátszódásától örök csupán.

FITTER ÁGNES

(FISZ, Budapest, 2011,
96 oldal, 1700 Ft)

NYERGES GÁBOR ÁDÁM:
Helyi érzéstelenítés

A *Karthágó* című, emlékezetesen szép és komoly gyászvers-füzért említettem már e lap hasábjain a 2009-ben megjelent *Beszámított veszteség* című antológia kapcsán. Az antológia egyik kiemelkedő szerzője, Nyerges Gábor Ádám most önálló kötettel jelentkezett. Nyerges ügyes irodalomszervező, évek óta szerkeszti a generációs, egyetem- (értsd: ELTE BTK-) közeli Apokrif folyóiratot, amely ezen egyetemközelsége ellenére is többé-kevésbé mentes a diáklapok gyengeségeitől, s ezért a szerkesztőt illeti dicséret.

Helyi érzéstelenítés című verseskötete érvényes, mondhatni kompakt irodalmi alkotás. Azért